

Tatlı Ye Ağa

*Dedem deve gelmez eve
Çek başını gelsin eve!*

Müfit GÜNAY

Babam ilk dede olduğunda aklına bu tekerlemenin geldiğini söylemişti. Büyükbabam öldüğünde olup biteni ayırt edemeyecek kadar küçüktüm. Ama “damımızda dalgın dalgın uyurken/inil inil bir ses geldi derinden”, ya da “gel kardeşim al şu taşı ben altından kalkayım/anam babam nicoldular bakayım/ dedim amma hiç ses veren olmadı/dertli gönül aradığını bulmadı/ gibi dizeleri bir tiyatrocü edasıyla okuyan anneannemin kocası dedemi iyi bilirim. O gerçekten de anneannemim kocası olarak vardı. Damat adayını anneanneme bahçe duvarının üzerinden gizlice gösterdiklerinde “ben bu adama varmam” demiş ancak kendisinden altı yaş küçük dedemle muhallebi kazanlarını tekmeleyerek devirdiği bir düğünle hiç istemeden de olsa evlenmişti. Kaymakam ağabeyi “söz verdim” evleneceksin demişti çünkü. Anneannem ondan kocası değil de herhangi bir canlıymış gibi bahsederdi. “Yemeğini verdim”, “şerbetini yaptım”, “sigarasını aldım”, “üstünü örttüm” gibi dedemin gereksinimleriyle ilgili cümleler dolaşırdı ağzında. Bir gün olsun “deden de şöyle düşünüyor” dediğini duymamıştım. Oysa dedem gösterişli bir adamdı. Bir kere uzun çok uzun boyluydu. Hele bir de ilkokul çağındaysanız düşünün o boyu artık. Yeşil gözleri vardı. Ancak son zamanlarında Parkinson hastalığına yakalanmıştı. Elleri titrerdi. Eskiden kumar oynadığı –tavla- söylenirdi. Bir de çok namuslu olduğu. Anneannemim anlattığına göre bir gün bakkalın biri dedeme verdiği bir bakraç yoğurdun parasını almak istememiş, dedem de “vurunca bütün yumurtalarını kırmıştı adamın”. İçki hiç içmemişti. Sigarı ise en iyi arkadaşıydı. Yemek yemeyi ve tatlıyı çok severdi. Bir dede olarak bana yegane nasihatı ise gerekçesiyle birlikte aynen şöyleydi: “Tatlı ye

aga tatlı. İyidir.” Bunu söylerken ellerinin de görünmez marakaslar çalarmış gibi titrediğini gözünüzde canlandırmanızı isterim. Bize geldiğinde -nedense hep yaz günleri olarak aklımda- bahçede oturur, annemin ona hizmet etmesini beklerdi. Gözkapakları sürekli bir şekilde ağır ağır açılır kapanır ve her açıldığında gözlerinin aynı noktaya baktığını şaşırarak görürdünüz. Sakın yanlış anlaşılmasın ben dedemi çok severdim. Anneannemin toptan aldığı *Birinci* sigaralarını koyduğu sedirin altındaki hasır yayvan sepetin içinde dedemim eskilerden, polislik yaptığı zamanlardan kalma gümüş gibi parlayan ay-yıldız armaları vardı; şu şapkaların önüne takılan metal ay-yıldızlardan. Onlarla oynamama ses çıkarmazdı. Ve bize her gelişinde de yelek cebinden çıkardığı bir lirayı titreyen eliyle bana uzatırdı. Her zaman ama. İstisnasız. O nedenle de dedem bize geldiğinde mutlaka bir liram olacağını bilirdim. Diğer torunlarına da verip vermediğini bilmiyorum. Ancak çocuk kafamla o zaman bu işi fazla kurcalamamamın benim için iyi olacağını düşünmüştüm. İlk torun olduğuma göre muhtemelen bu bana tanınan bir ayrıcalıktı.

Dedem yemeği zamanında verilmediğinde çok sinirlenirdi. Ve iflah olmaz bir “sade yağ” tutkunu ve makine yağı –margarin- düşmanıydı. Eski toprakların sağlıklı oluşunu makine yağı yememelerine bağlardı. Bir gün annemi anneanneme fısıltıyla Sana yağıyla pilav yaptığını ve dedemin fark etmediği, üstelik de “çok güzel olmuş kızım eline sağlık” dediğini anlatırken gördüğümde dedem adına çok üzül müştüm. Fark etmemiş olsa da asla ağzına koymak istemediği bir yağ ona yedirmişlerdi. Hem de bunu yapan öz kızıydı. Marifetmiş gibi de annesine yetiştiriyordu. Dedemim ellerine nazire yaparcasına anneannemin de kafası titrerdi. Kaderin cilvesi karı-kocanın fazla kullandıkları yerlerinde tezahür etmişti sanki. Rüştüye mezunu anneannem dedeme yutturulan margarinin hikayesini dinlerken başını titreterek kıs kıs gülmüştü. Belki de kendisinin yıllarca yapmak için can attığı ancak denemeye cesaret edemediği bir işi kızı yapmış olduğu için böylesine çocukça bir muzipliğe kapılmıştı.

Yirmili yaşlarda sokakta aşık oynarken aile büyüklerinin “artık şunu evlendirelim” kararıyla önce devlette bir işe sokulan sonra da anneannemle evlendirilen Cumhuriyetin ilk polislerinden olan dedemin dört çocuğu olmuştu. Üç dayım ve annem. Bir de küçükken ölüp gitmiş bir Avni konusu olurdu ara sıra. Önde gelen bir aileye mensup olduğundan işe girmesi de, anneannem gibi hem çok güzel hem de akıllı bir eş bulması da zor olmamıştı. Zaten bütün bunları ona başkaları hazırlamıştı. Evlendikten sonra da “iş” anneannem üstlenmişti. Dedem çocuklarının tahsili konusunda da fazla müdahaleci olmamıştı, aslında hiç müdahale etmemişti de diyebiliriz. O nedenle de dayılarım meslek edinme konusunda “serbest” kalmışlardı. Kısa bir süre daha bizim kaldığımız kentte -memuriyetini bu kentte tamamlamıştı- kaldıktan sonra anneannemle birlikte büyük dayımın da yaşadığı bağlık bahçelik Anadolu şehrine, doğduğu Kırşehir’e göçmüşlerdi. Yani ay-yıldızlı, bir liralı ve dedeli

günlerim de artık sona ermişti. Evlerinde telefon yoktu. Ben de anneanneme yazdığım, “anneanne seni dün rüyamda gördüm”le başlayan ve “orada havalar nasıl”la devam eden mektuplarımda dedeme selam gönderirdim.

Yıllar sonra dedemi bu kez Ankara’da küçük dayımın evinde gördüm. Ben delikanlı olmuştum. O ise sayılı günleri kalmış bir hastaydı. Derslerimi sordu, “iyi” dedim. Üst üste “aferin, aferin aferin ağa” dedi. Dedemle ayrıldıktan kısa bir süre sonra öldüğü haberi geldi. Eski toprak dedem ancak 61 yıl direnebilmmişti. Ankara’ya ulaştığımızda defnetmişlerdi ve anneannem durumu tam olarak şu kelimelerle özetlemişti: “Çenesini de bağladık yolcu ettik ağa dedeni”. Sanki yüzünde margarinli pilav olayındaki gibi muzip bir ifade vardı. O zaman kocasının onun hiçbir şeyi, benimse “dedem” olduğunu net olarak anlamıştım.

Aradan otuz sene geçti. Ve ben -buna inanmanızı istiyorum- yıllardır, yılda en az iki kez onu Karşıyaka’daki mezarında ziyaret ediyorum. Mezar ziyaretlerini beraber yaptığımız çocukluk arkadaşım Ahmet ona Fatıha okurken ben de mezarının önündeki suluk çukuruna zamanın madeni parası neyse ondan koyuyorum. Benim yelek cebim yok ama, ne yapalım, para paradır. Geçen gün annem gitmiş mezarına. Beni aradı “oğlum son koyduğun para hâlâ orada deden harcamamış” dedi.

Özet:

Çalışma, görece zengin bir ailenin oğlunun, şehrin zengin kızlarından biriyle yaptığı evliliği ve bu bağlamdaki aile ilişkilerini torununun kaleminden ele almaktadır.

Anahtar sözcükler: Sivas, evlilik yaşamı, dede-torun ilişkisi

Abstract:

This study presents the marriage of a relatively wealthy man who married the daughter of one of the wealthy families of Sivas. The story of his marriage and his familial relationships is told by his grandson.

Keywords: Sivas, marriage life, grandfather-grandson relationship